

HOẠT ĐỘNG NGHIÊN CỨU, ỨNG DỤNG KHOA HỌC VÀ CÔNG NGHỆ VÀO SẢN XUẤT VÀ ĐỜI SỐNG Ở HUYỆN LỆ THỦY

HOÀNG THỊ HỒNG NHẬN

Trường Đại học Quảng Bình

TRẦN THỊ HỒNG DUYÊN

Trung tâm Ứng dụng và Thống kê KH&CN Quảng Bình

Đẩy mạnh hoạt động nghiên cứu, ứng dụng và chuyển giao khoa học công nghệ vào sản xuất, đời sống để nâng cao năng suất, chất lượng sản phẩm và hiệu quả công việc là xu thế tất yếu hiện nay. Với nhận thức khoa học và công nghệ chính là động lực thúc đẩy, lĩnh vực sản xuất nông, lâm nghiệp, chế biến là trọng tâm tạo đà cho phát triển sản xuất, nâng cao hiệu quả kinh tế, đời sống của người nông dân, trong những năm qua, huyện Lệ Thủy đã tập trung huy động nhiều nguồn lực để xây dựng các mô hình chăn nuôi tập trung, sản xuất hàng hóa theo hướng liên kết, chuỗi giá trị, nông nghiệp sạch, ưu tiên đầu tư chuyển giao, ứng dụng khoa học, công nghệ nhằm phát triển kinh tế - xã hội theo hướng hiện đại hóa.

Thời gian qua, mặc dù gặp nhiều khó khăn nhưng các cấp, các ngành và địa phương trên địa bàn huyện Lệ Thủy đã triển khai thực hiện đồng bộ các giải pháp nên sản xuất nông - lâm nghiệp, thủy sản tiếp tục phát triển theo hướng sản xuất hàng hóa, nâng cao năng suất, chất lượng, hiệu quả, thích ứng với biến đổi khí hậu và bảo vệ môi trường. Ủy ban nhân dân huyện Lệ Thủy đã tích cực quan tâm chỉ đạo các ngành chuyên môn và các địa phương tiếp tục phát triển nông nghiệp toàn diện, bền vững, phát triển sản xuất liên kết chuỗi giá trị với tiêu thụ sản phẩm trên cơ sở thực hiện cơ cấu lại ngành nông nghiệp gắn với xây dựng nông thôn mới nhằm nâng cao giá trị, hiệu quả và khả năng cạnh tranh, cải thiện đời sống của nông dân; tích cực phối hợp với Sở KH&CN thực hiện nhiều mô hình trình diễn để đưa ứng

dụng tiến bộ khoa học kỹ thuật, giống vật nuôi, cây trồng mới vào thử nghiệm, trong đó một số mô hình đã thử nghiệm giống mới thành công được áp dụng và nhân rộng.

Trong lĩnh vực trồng trọt, các mô hình ứng dụng tiến bộ kỹ thuật tập trung vào việc tuyển chọn, chuyển giao trồng thử nghiệm nhiều giống cây trồng có năng suất và chất lượng cao, các loại cây dược liệu, rau an toàn... Từ thực tiễn sản xuất đã khẳng định, một số cây trồng phù hợp với điều kiện khí hậu, thổ nhưỡng ở địa phương.

Để tăng đối tượng trồng mới có hiệu quả, Phòng Nông nghiệp và Phát triển nông thôn huyện Lệ Thủy phối hợp với trang trại ông Trần Văn Hiến ở thôn Thạch Bàn, xã Phú Thủy và Doanh nghiệp tư nhân Thanh Phong ở xã Phúc Trạch, huyện Hương Khê, tỉnh Hà Tĩnh thực hiện nhiệm vụ KH&CN liên kết: “Trồng thử nghiệm giống cam chanh Vũ Quang trên vùng gò đồi huyện Lệ Thủy”.

Cam chanh Vũ Quang là giống cam được ứng dụng kỹ thuật gieo trồng tiên tiến trong những vườn ươm đạt tiêu chuẩn theo mô hình của Hội Nông dân tỉnh Hà Tĩnh, Ban Điều phối Dự án SRDP và UBND huyện Vũ Quang phối hợp nghiên cứu và đề ra. Cam chanh Vũ Quang với nhiều ưu điểm nổi trội, khả năng thích nghi rộng, sinh trưởng, phát triển tốt, năng suất, chất lượng cao; có phẩm chất quả thơm ngon, vị ngọt đậm, giàu dinh dưỡng. Đây cũng là sản phẩm được thị trường ưa chuộng hiện nay.

Mô hình được thực hiện với quy mô 01ha chuyển đổi từ chân đất trước đây trồng keo kém hiệu quả. Trong quá trình thực hiện mô

hình, đơn vị chủ trì đã thiết kế lại vườn theo đúng quy trình kỹ thuật như trồng đai rừng phòng hộ, hạn chế xói mòn, xây dựng hệ thống tưới tiêu. Việc làm đất, bón phân cũng được tiến hành đảm bảo đúng kỹ thuật. Mục tiêu của nhiệm vụ là nghiên cứu khả năng sinh trưởng, phát triển và hiệu quả kinh tế của giống cam chanh Vũ Quang trên địa bàn huyện Lệ Thủy để có cơ sở khoa học khuyến cáo người nông dân chuyển đổi cơ cấu cây trồng, nâng cao giá trị nông sản trên một đơn vị diện tích.

Sau gần một năm trồng và chăm sóc, cây phát triển tốt, cây cao trên 01m, đường kính gốc trung bình 2-4cm, chưa phát hiện sâu bệnh hại cam. Theo kết quả kiểm tra đánh giá bước đầu, đơn vị chủ trì đã thực hiện nhiệm vụ theo yêu cầu kỹ thuật đề ra. Dự kiến sau năm năm, lợi nhuận thu được từ 01ha cam là trên 235 triệu đồng, cao hơn nhiều so với trồng keo.

Trồng thử nghiệm giống cam chanh Vũ Quang trên vùng gò đồi huyện Lệ Thủy với kỳ vọng sẽ tạo một bước đột phá mới, phát triển một giống cây trồng mang lại tiềm năng kinh tế cho địa phương.

Hiện nay, con cua đing (ba ba Nam nộ, rùa đing) là đối tượng nuôi rất phổ biến ở các tỉnh như Hậu Giang, Long An, Vĩnh Long, Cần Thơ, Bạc Liêu với đặc tính ít tốn công chăm sóc, tỷ lệ hao hụt và mức độ bệnh hạn chế, đặc biệt là đầu ra luôn ổn định nên đang là một hướng đi mới giúp các hộ nông dân thoát nghèo. Nhằm đưa đối tượng mới, có giá trị kinh tế cao vào sản xuất, tạo việc làm, tăng thu nhập cho người lao động địa phương, đồng thời hạn chế việc khai thác quá mức đối với thủy sản, nhiệm vụ KH&CN liên kết “Nuôi thử nghiệm cua đing (ba ba Nam Bộ) tại xã Dương Thủy, huyện Lệ Thủy, tỉnh Quảng Bình” đã được thực hiện tại cơ sở của Hợp tác xã SXKD

Mô hình trồng cam chanh Vũ Quang ở huyện Lệ Thủy

Ảnh: TL

và DVTH Tiên Phong, thôn Trung Thiện, xã Dương Thủy, huyện Lệ Thủy.

Cua đing được người tiêu dùng ưu chuộng do chất lượng thịt thơm ngon, hàm lượng dinh dưỡng cao, được chế biến thành nhiều món ăn đặc trưng vùng miền; thêm vào đó việc nuôi theo hình thức sử dụng thức ăn là các nguồn phụ phẩm nông nghiệp địa phương sẽ làm giảm chi phí sản xuất, đồng thời tạo ra sản phẩm an toàn, được người tiêu dùng tin tưởng. Mục tiêu nhiệm vụ KH&CN liên kết nhằm theo dõi khả năng sinh trưởng và phát triển của cua đing nuôi trong ao đất; Hoàn thiện quy trình kỹ thuật nuôi cua đing trong ao đất trên địa bàn huyện Lệ Thủy, phù hợp với điều kiện tự nhiên tại địa phương. Quy mô thực hiện nhiệm vụ gồm: 3 ao diện tích 450m² (mỗi ao 150m²), số lượng cua đing giống 225 con, mật độ thả giống 0,5 con/m². Sau 9-10 tháng nuôi cua đing đã đạt cỡ khoảng 0,9-1,0 kg/con.

Kết quả của nhiệm vụ là cơ sở chuyển giao khoa học kỹ thuật về nuôi trồng thủy sản cho người nông dân. Tạo ra nghề nuôi trồng thủy sản mới, giúp giải quyết việc làm, nâng cao thu nhập cho người lao động địa phương; Đồng thời sự thành công của nhiệm vụ KH&CN sẽ góp phần làm đa dạng các đối tượng thủy sản

nuôi trồng trên địa bàn huyện Lệ Thủy và tạo ra sản phẩm chất lượng cao cho người tiêu dùng.

Tại Quảng Bình, cá diếc là một trong những loài cá bản địa đang dần trở thành đối tượng đặc sản được cung cấp nhiều cho các nhà hàng, quán ăn, khách sạn... phục vụ cho nhu cầu ẩm thực của người dân địa phương và khách du lịch khắp cả nước. Tuy nhiên, những năm gần đây, do ảnh hưởng xấu của điều kiện môi trường cộng thêm khai thác quá mức nên sản lượng cá diếc trong tự nhiên dần bị giảm sút nghiêm trọng, cá lại có kích thước nhỏ, lớn chậm nên ít được nuôi hơn so với một số loài cá nước ngọt khác.

Trước thực trạng về nguồn lợi cá có giá trị bản địa bị giảm sút nghiêm trọng ngoài tự nhiên, nên việc nhanh chóng phục hồi, bảo tồn và nuôi thương phẩm cá Diếc là việc làm cần thiết. Việc nghiên cứu sản xuất giống nhân tạo cá diếc thành công sẽ làm đa dạng hóa đối tượng nuôi nước ngọt có giá trị kinh tế, giữ được nguồn gen, góp phần thực hiện chương trình mục tiêu “Phát triển kinh tế thủy sản bền vững giai đoạn 2018-2020” của tỉnh Quảng Bình.

Mô hình “Thử nghiệm mô hình sản xuất giống nhân tạo cá diếc (*Carasius auratus*) tại Quảng Bình” được thực hiện với diện tích 2.000m², quy mô 200kg cá bố mẹ được thực hiện tại HTX Thủy sản kinh doanh tổng hợp Ngọc Tâm, xã Tân Thủy, huyện Lệ Thủy. Kết quả của nhiệm vụ đã sản xuất được 195.300 con cá giống, kích cỡ 4-5cm đảm bảo tiêu chuẩn giống để nuôi thương phẩm. Số lượng cá bố mẹ 880 con (200kg); Số lượng cá bột thu được 420.000 con; cá hương 260.400 con.

Nhiệm vụ được triển khai là cơ sở để góp phần từng bước xã hội hóa việc sinh sản và ương nuôi cá giống dần thay thế nguồn cá diếc giống khai thác ở tự nhiên. Đa dạng hóa đối tượng nuôi và chủ động nguồn cá diếc giống chất lượng phục vụ nhu cầu nuôi thương phẩm của người dân trong tỉnh góp phần tạo thêm

việc làm cho cán bộ công nhân trong Hợp tác xã, khuyến khích người dân chuyển đổi đối tượng nuôi trồng sang đối tượng có giá trị kinh tế cao. Hiện nay, sau khi kết thúc, mô hình vẫn tiếp tục được duy trì tại HTX Thủy sản kinh doanh tổng hợp Ngọc Tâm cho thấy tiềm năng từ việc sản xuất giống cá này.

Với những giải pháp thiết thực, huyện Lệ Thủy sẽ đẩy mạnh đầu tư, nâng cấp hệ thống thủy lợi để phục vụ sản xuất; đẩy mạnh ứng dụng KH&CN vào sản xuất, áp dụng biện pháp canh tác cải tiến thích ứng với biến đổi khí hậu; khuyến khích các trang trại phát triển theo hướng mở rộng quy mô, nâng cao chất lượng, giá trị sản xuất; xây dựng phương án hỗ trợ phát triển sản xuất nông, lâm nghiệp, thủy sản và phát triển nông thôn. Đồng thời, tăng cường sự phối hợp của các cấp, các ngành trong nghiên cứu, ứng dụng và chuyển giao, nhân rộng công nghệ vào sản xuất nông nghiệp; tiếp tục đầu tư nguồn lực cho hoạt động nghiên cứu, ứng dụng, chuyển giao KH&CN. Tạo cơ chế khuyến khích doanh nghiệp và người dân ứng dụng KH&CN vào sản xuất nông nghiệp.

Có thể nói, hoạt động nghiên cứu và ứng dụng KH&CN vào sản xuất và đời sống trên địa bàn huyện Lệ Thủy đã đạt được nhiều kết quả đáng khích lệ, từng bước khẳng định vai trò và vị thế của KH&CN trong sự nghiệp phát triển kinh tế - xã hội của huyện nhà. Để nâng cao hiệu quả hoạt động KH&CN tại địa phương, thời gian tới, huyện Lệ Thủy tiếp tục đổi mới, nâng cao hiệu lực, hiệu quả công tác quản lý nhà nước về KH&CN, trong đó tập trung xây dựng, tổ chức thực hiện các nhiệm vụ KH&CN trong lĩnh vực sản xuất nông nghiệp theo hướng ứng dụng công nghệ cao; đặc biệt việc triển khai thực hiện các mô hình ứng dụng KH&CN góp phần giúp cho bà con nông dân từng bước tiếp cận tiến bộ khoa học, thay đổi nhận thức trong sản xuất nông - lâm - ngư nghiệp, tăng thu nhập và giải quyết việc làm cho lao động địa phương ■